

Maatschappelijk prioriteren en het reserveren van capaciteit

Belangrijk: De presentatie is in beheer van communicatie NBNL. Niet zelfstandig wijzigingen aanbrengen, omdat er bij wijzigingen op inhoud snel verwarring kan ontstaan.

Hoe het maatschappelijk prioriteringskader eruit zag

Het maatschappelijk prioriteringskader bepaalt de volgorde van de wachtlijst als er sprake is van congestie. Het geeft aan welke maatschappelijke functies en groepen als eerste transportcapaciteit krijgen als die beschikbaar komt. Voor grootverbruikers (GV) werken netbeheerders al met dit kader.

1 Congestieverzachtters

Partijen in deze categorie zorgen voor vermindering van netcongestie. Ze zorgen, nadat ze zijn aangesloten, voor extra transportcapaciteit voor andere klanten of autonome groei op ons elektriciteitsnet.

Criteria voor congestieverzachtters

- U bent bereid om op elk moment van de dag uw volledige vermogen flexibel te gebruiken (dat noemen we 100% afroepbaar)
- U beschikt over flexibel vermogen van minimaal 1 MW
- U bent netpositief

2 Veiligheid

Dit zijn partijen die bijdragen aan de veiligheid in Nederland zoals de brandweer, acute gezondheidszorg, ambulance, politie, AIVD, rechtspraak, justitie en gevangenis, Rijkswaterstaat.

3 Basisbehoeften

Dit zijn partijen die voorzien in basisbehoeften zoals onderwijs, drinkwater, woonbehoefte en elektriciteit/warmte/gasnetten.

Contract voor congestiemanagement

Wanneer u voldoet aan de criteria voor een congestieverzachter, sluit u een contract voor congestiemanagement af met uw netbeheerder. Afhankelijk van de situatie is dat een capaciteitsbeperkingscontract of een biedplichtcontract voor redispatch.

Actualiteit 2025

Op 11 maart 2025 vernietigt College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) het huidige maatschappelijk prioriteringskader uit 2024:

- CBb: huidig kader onvoldoende juridisch onderbouwd
- ACM moet een nieuw besluit uitwerken met een betere juridische onderbouwing.
- Het prioriteringskader blijft tot 1 januari 2026 gelden.

Uitspraak CBb over maatschappelijk prioriteren

[Landelijk actieplan netcon.](#)

Het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) heeft op 11 maart 2025 het maatschappelijk prioriteringskader vernietigd en geeft de ACM tot 1 januari 2026 de tijd het huidige prioriteringskader aan te passen. Tot die tijd geldt het huidige kader.

College van Beroep voor het bedrijfsleven vernietigt maatschappelijk prioriteringskader netcongestie

11-03-2025

Op dinsdag 11 maart 2025 heeft het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) het codebesluit prioriteringsruimte bij transportverzoeken vernietigd ([ECLI:NL:CBB:2025:145](#)). Hiermee zet zij een streep door het door de ACM vastgestelde prioriteringskader. Ondanks deze vernietiging blijft het prioriteitskader voor dit jaar nog gelden, omdat geen van de partijen geabaat is bij het geheel wegvallen van het prioriteitskader. Wel moet de ACM aan de slag met het vaststellen van een nieuw kader.

ACM werkt aan nieuw besluit voor voorrang maatschappelijke projecten op stroomnet

Van ontwerpbesluit naar definitief besluit door ACM

- ACM heeft 26 juni 2025 ontwerpbesluit gepubliceerd voor nieuwe maatschappelijk prioriteringskader.
- Dit is nog niet de definitieve versie van het kader.
- Vele belanghebbenden hebben een zienswijze op het ontwerpbesluit ingediend bij ACM.
- De gezamenlijke netbeheerders hebben ook een zienswijze ingediend.
- ACM verwerkt op dit moment de zienswijzen die zijn ingediend.
- Eind 2025 publiceert ACM het definitieve codebesluit nieuwe maatschappelijk prioriteringskader.

In deze presentatie geven we inzicht op basis van het ontwerpbesluit van de ACM.

Hoe het wordt* in categorie 1- Congestieverzachters

ACM heeft een consultatievraag gesteld om de volgorde in het aansluiten van congestieverzachters aan te passen.

Hoe het wordt* in categorie 2 – Veiligheid

ACM heeft volgende toevoegingen op de huidige maatschappelijke functies voorgesteld in hun ontwerpbesluit.

NU

-
- Noodhulp
 - Acute gezondheidszorg
 - Justitie en gevangeniswezen
 - Waterbeheer
 - Politie en defensie
 - Veiligheidsdiensten
 - Drinkwater

Toevoeging

-
- Zeer sensitieve technologie
 - Douane
 - Telecom (nationale veiligheid)
 - Afvalinzameling (huishoudelijk afval)
 - Elektriciteitsnetten
 - Verkeersveiligheid (weg, water, spoor, lucht)

Hoe het wordt* in categorie 3 – Basisbehoeften

ACM heeft volgende toevoegingen op de huidige maatschappelijke functies voorgesteld in hun ontwerpbesluit.

NU

-
- Onderwijs
 - Warmtevoorziening
 - Gasnetten
 - Woonbehoefte - Nieuwbouw t/m 3x35A

Toevoeging

-
- Woonbehoefte - Collectief wonen
 - Woonbehoefte - Verzwaring aansluiting woning t/m 3x35A
 - Woonbehoefte - Eerder aanvragen door overheden
 - Onderwijs - Eerder aanvragen door overheden
 - Warmtevoorziening - productie
 - Openbaar vervoer

Onderscheid KV en GV verdwijnt

Er komt één prioriteringskader waarin de maatschappelijke functie de prioriteit bepaalt, ongeacht KV of GV.

Wat betekent dit specifiek voor GV

- In het nieuwe maatschappelijk prioriteringskader zijn meer maatschappelijke functies opgenomen.
- Meer grootverbruikers komen in aanmerking voor prioriteit op de wachtlijst.
- Dat geldt zowel voor aanvragen van klanten die nu al op de wachtlijst staan als voor toekomstige aanvragen.

Wat betekent dit specifiek voor KV?

- De impact voor kleinverbruikers is groter gezien de huidige werkwijze van netbeheerders, waarbij kleinverbruikers worden aangesloten vanuit gereserveerde capaciteit.
- Het prioriteringskader gaat ook voor deze groep gelden: hun maatschappelijke functie is bepalend voor prioriteit, niet meer de grootte van de aansluiting.
- De volgende maatschappelijke functies zijn onderdeel van het kader en zijn vaak kleinverbruik:

Categorie 2	Categorie 3
Telecom (nationale veiligheid)	Woonbehoefte - Nieuwbouw t/m 3x35A
Verkeersveiligheid (weg, water, spoor, lucht)	Woonbehoefte - Verzwaring aansluiting woning t/m 3x35A

- De functies die niet geprioriteerd zijn en vaak kleinverbruik zijn: publieke laadpalen en MKB

Woonbehoefte

- ACM heeft woonbehoefte gedefinieerd als: “Een partij die voorziet in woonbehoefte met woonvoorzieningen met een maximale doorlaatwaarde van 3x35A, inclusief collectieve voorzieningen die direct zijn gekoppeld aan de woonbehoefte en andere kleinschalige, onlosmakelijk verbonden activiteiten.”
- De aanvraag voor woonbehoefte bij je netbeheerder kan dus bestaan uit:
 - Aansluitingen voor woningen t/m 3x35A.
 - Aansluiting voor collectieve voorzieningen die direct zijn gekoppeld aan de woonbehoefte, zoals een lift, collectieve warmtevoorziening en centrale verlichting. Niet beperkt tot 3x35A.
 - Aansluiting(en) voor kleinschalige, onlosmakelijk verbonden activiteiten, zoals een zogenaamde plint bij hoogbouw met bijvoorbeeld een aantal commerciële en niet-commerciële voorzieningen. Niet beperkt tot 3x35A.
- Deze totaalaanvraag krijgt maatschappelijke prioriteit, als voldaan kan worden aan de bewijslast.
- De exacte kaders voor deze aanvragen worden nog uitgewerkt, mogelijk in het definitieve codebesluit, anders in beleid van de netbeheerders.

Woonbehoefte - Collectief wonen

- ACM heeft ook collectieve woonvormen opgenomen onder woonbehoefte. Deze aanvragen zijn niet beperkt tot 3x35A. Het gaat hier vaak om meer woonplekken achter één voordeur, en voor de netbeheerder één grotere aansluiting in plaats van losse aansluitingen.
- Collectieve woonvormen zijn (generiek):
 - Asielzoekerscentra zoals bedoeld in Wet centraal orgaan opvang asielzoekers;
 - Opvang van ontheemden uit Oekraïne zoals bedoeld in Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne;
 - Beschermd wonen zoals bedoeld in Wet maatschappelijke ondersteuning;
 - Opvang zoals bedoeld in Wet maatschappelijke ondersteuning;
 - Een instelling zoals bedoeld in Wet langdurige zorg en waarbij sprake is van verblijf;
 - Een accommodatie of een gesloten accommodatie zoals bedoeld in Jeugdwet waar jeugdhulp of gesloten jeugdhulp wordt verleend;
 - Woonvoorzieningen voor studenten zoals bedoeld in Energiewet.

Eerdere aanvragen door onze overheden: een nieuwe werkwijze

- ACM stelt overheden in staat om eerder een aanvraag te doen voor de maatschappelijke functies ‘woonbehoefte’ en ‘(basis en voortgezet) onderwijs’.
- Dit gaat om een aanvraag voor transportcapaciteit, waardoor vroegtijdig op de wachtlijst kan worden gekomen. Aan welke vereisten zo'n aanvraag moet voldoen, is in uitwerking. Duidelijk is wel dat de netbeheerders veel moeten aanpassen in hun congestiewerkwijze om dit te laten slagen.
- De maatschappelijke prioriteit kan vervolgens aangevraagd worden, op het moment dat de benodigde bewijslast beschikbaar is. Dit zal een bewijs zijn waarin wordt aangetoond dat binnen afzienbare tijd gestart wordt met de start van de bouw.
- ACM bepaalt wat de exacte bewijslast is. In het ontwerpbesluit staat dat dit bij woningbouw o.a. gaat om een besluit van de gemeente op basis waarvan wordt gestart met de bouw van de woonbehoefte en dat is gekoppeld aan een omgevingsplan. En bij onderwijs o.a. gaat het om een integraal huisvestingsplan waarin de onderwijslocatie is vermeld. ACM verkent nog met ministeries welke bewijslast passend is.
- Overheden kunnen nu nog geen eerdere aanvraag bij de netbeheerder indienen. Ook nog niet op 1 januari 2026. Overheden zullen voldoende tijd krijgen om hun plannen bij ons in te dienen, aangezien wij verwachten te gaan werken met een overgangperiode.

Netbeheer
Nederland

Het reserveren van capaciteit

Wat verandert wanneer?

- Vanaf 1 januari 2026 kunnen grootverbruikers maatschappelijke prioriteit aanvragen volgens nieuwe kader. De huidige wachtrijvolgorde voor GV verandert.
- Op 1 januari 2026 verandert er nog niets aan de reservering voor kleinverbruikers. Netbeheerders blijven KV aansluiten zolang er capaciteit beschikbaar is.
- We blijven voorlopig ruimte reserveren voor onder andere woningbouw. We hebben dringend behoefte aan een kader vanuit de ACM en KGG voor reserveren. Het gaat hierbij om een kader waarin wordt geduid of en voor welke prioriteiten we ruimte mogen reserveren op het stroomnet.
- Na 1 juli 2026 zal de gereserveerde capaciteit stapsgewijs worden vergeven aan geprioriteerde KV- en GV-partijen.
- De overheden krijgen voldoende tijd om hun aanvraag te doen voor toekomstige projecten voor woningbouw.
- Zodra er een oplossing(richting) is voor reserveren én de interne implementatie van het prioriteringskader voor kleinverbruik gereed is, verandert ook de klantinpassing voor kleinverbruik en werken we volledig volgens de geïntegreerde werkwijze.

Hoe werken we naar een nieuwe werkwijze toe?

Samen met de ACM en overheden (ministeries KGG, VRO, IPO en VNG) wordt bekeken voor welke aanvragen netbeheerders in de toekomst capaciteit moeten (blijven) reserveren. Daarbij heeft iedereen zijn eigen rol in het vormgeven van deze nieuwe werkwijze:

- De ACM stelt regels op over de toegang tot het net.
- Het ministerie van KGG is verantwoordelijk voor de nationale energiewetgeving en zorgt zo voor de borging van maatschappelijke belangen.
- Het ministerie van VRO is betrokken vanwege de urgentie van de huidige woningbouwopgave.
- IPO en VNG zijn ook betrokken vanuit de belangen van provincies en gemeenten. Met name gemeenten zijn nauw betrokken, omdat zij een belangrijke rol hebben in het planproces van woningbouwprojecten.
- De netbeheerders zitten via Netbeheer Nederland aan tafel om de impact van keuzes te duiden en om te zorgen dat een toekomstige systematiek uitvoerbaar is.

Samengevat

Maatschappelijk prioriteringskader

Generiek prioriteringskader is van toepassing op alle aansluitingen. Het maatschappelijk prioriteringskader is uitgebreid met meerdere functies. In tegenstelling tot eerder is Kleinverbruik nu volledig afgewogen in het nieuwe kader. Er is dus één prioriteringskader waarin Kleinverbruik en Grootverbruik gelijk zijn gesteld.

Voor onderbouwing van het kader heeft de ACM criteria opgesteld voor het bepalen welke functies maatschappelijk belangrijk zijn. De functies/sectoren zijn gebaseerd op verschillende bekende lijsten uit wet- en regelgeving. Voor elke functie heeft de ACM beoordeeld of ze voldoen aan de criteria. Hiermee heeft ACM een veel bredere onderbouwing gemaakt voor het nieuwe prioriteringskader.

Inhoudelijk geldt:

Voor congestieverzachtters is nu geen wijziging opgenomen.

Aan categorie 2 Veiligheid en 3 Basisbehoefte zijn functies toegevoegd.

Bij enkele bestaande functies wordt de bewijslast aangepast om beter aan te sluiten bij de praktijk.